

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Esitys toteuttaisi MMM:n *Kesähakkuutyöryhmän* vuonna 2000 tekemiä suosituksia. Olin siinä itse asiantuntijana. Silloin yritettiin optimoida millä metsätyypeillä ja ajanjaksolla saataisiin mahdollisimman pienillä toimilla mahdollisimman paljon lintujen pesiä säästettyä. Suosituksia on toteutettu myöhemmin FSC-sertifikaatissa. Lisäksi jotkut kunnat ovat sen jälkeen lopettaneet kesähakkuut kokonaan.

Vuoden 2000 suositukset rajoituksista kattoivat kuitenkin vain pienen osan metsistä ja pesinnöistä. Sen jälkeen asiasta on tullut uusia EU-tuomioistuimen linjauksia, joiden takia asiaa pitää tarkastella paljon laajemmin.

Esitys on muuttunut lausuntokierroksen jälkeen hyvin paljon. Siihen on tullut kokonaan uusia asioita, kuten luontotiedon luovuttaminen. Muutoksista ei ole pidetty lausuntokierrosta. Lisäksi eri lakien ja lintudirektiivin suhde on sekava. Myös vaikutusten arvioinnit ovat puutteellisia.

Metsälain muutokset

Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus (7 a § vs. esityksestä poistettu 14 §)

Metsänkäyttöilmoitusta koskeva ehdotettu metsälain 14 § poistettiin esityksestä lausuntokierroksen jälkeen. Luonnonsuojeluliitto esittää pykälän palauttamista.

Metsälain 7 §:ssä on säädetty Suomen metsäkeskukselle ilmoitusvelvollisuus metsänomistajalle, edustajalle ja hakkuuoikeuden haltijalle poistetun 14 § tilalle. Jos näin tehdään, Metsäkeskukselle pitäisi säätää lisäksi ilmoitusvelvollisuus luonnonsuojelulain valvovalle viranomaiselle eli Lupa- ja valvontavirastolle niistä tilanteista, kun metsänkäyttöilmoituksen perusteella tai hakuiden johdosta luonnonsuojelulain 70 §:n kieltoja voidaan perustellusti epäillä rikottavan hakkuun yhteydessä tai jos kieltoja voidaan todeta jo rikotun.

Arviointivelvollisuus ja ennaltaehkäisevät toimet (10 c §:n 1 momentti)

Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä, että metsälain 10 c §:n arviointivelvollisuutta ja ennaltaehkäiseviä toimia on selvennetty esityksessä. Euroopan unionin tuomioistuimen [ratkaisua C-131/24](#) ei ole kuitenkaan otettu huomioon. Ratkaisun mukaan tahallisen häirinnän tunnusmerkistö ei täyty, jos hankkeen yhteydessä toteutettavilla toimenpiteillä voidaan estää kaikki merkittävät vaikutukset ja "--- luonnonvaraisiin lintulajeihin merkittävästi vaikuttavien häiriöiden välttämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden tehokkuus voidaan osoittaa tuomioistuimen käyttämän asiantuntijan perustellulla arvioinnilla edellyttäen, että arviointi perustuu luotettavimpiin käytettävissä oleviin tieteellisiin tietoihin ja kansainvälisen tutkimuksen uusimpiin tuloksiin. Sitä vastoin ei voida vaatia, että näiden toimenpiteiden tehokkuus osoitetaan tieteellisellä aineistolla tällaisten toimenpiteiden onnistuneesta toteuttamisesta."

Tämä vaatimus edellyttää, että välttyäkseen vastuulta kaikki merkittävät vaikutukset tulee estää ja jälkikäteisessä tarkastelussa niiden tehokkuus voidaan saattaa asiantuntijan arvioitavaksi, ja silloin arvioinnin tulee perustua tieteelliseen tietoon ja kansainvälisen tutkimuksen uusimpiin tuloksiin. Koska tämä lähtökohta on asetettu asiantuntijan arvioinnille, tulisi sitä pitää lähtökohtana myös linnustovaikutusten arviointivelvollisuutta täytettäessä sekä ennalta ehkäiseviä toimia valittaessa.

Tämä lintudirektiivin tulkintaa koskeva ennalta ehkäisevien toimien lähtökohta ja siten tahallisuuden poissulkua koskeva lähtökohta olisi aiheellista tunnistaa lainsäädäntömuutoksen yhteydessä. Näin lainsäädäntö voisi olla niin maanomistajille kuin muille toimijoille ennakoitava ja selkeä.

10 c § säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan: *“Ennalta ehkäisevissä toimenpiteissä lähtökohtana on lintujen pesinnän turvaaminen. Näin ollen erityistä huomiota ja varovaisuutta on osoitettava lintujen pesinnän kannalta keskeisten ajankohtien aikaan tehtävässä puunkorjuussa. Myös hakkuun ajoittaminen pesintäajan ulkopuolelle olisi ennalta ehkäisevä toimenpide.”*

Perustelujen voidaan katsoa esittävän lähtökohdan siitä, että metsänomistajan ja hakkuuoikeuden haltijan tulisi pidättäytyä pesimäaikaisista hakkuista ja siirtää hakkuuajankohtaa, mikäli ei pystytä riittävällä varmuudella – varovaisuusperiaate huomioon ottaen – varmistumaan siitä, ettei kiellettyä pesien tuhoutumista tai häirintää muista tehokkaaksi katsottavista ennalta ehkäisevistä toiminna huolimatta tapahdu. Tämä olisi aiheellista lausua myös esityksessä vastuun selkeyttämiseksi.

On hyvä ja tärkeää, että velvoitteet koskevat kaikkia metsässä tehtäviä toimia, eivät vain hakkuuta ja puunkorjuuta.

Lausuntokierroksen jälkeen tehdyistä selvennyksistä ja tarkennuksista huolimatta haluamme arvioinnin osalta yhä huomauttaa, että lakiin kirjattu arviointivelvollisuus ei poista vastuuta. Pykälästä puuttuu kaikki velvoitteet dokumentoida arviointia. Samoin tällä hetkellä puuttuu ohjeistus laissa mainitun arvioinnin toteuttamiseen ja siihen miten arvioinnin tuloksia tulee metsänhoidossa huomioida. Suomessa ei liene yhtään metsähehtaaria, jolla ei yhtään lintua olisi. Sitä vastoin ympäristöhallinnon tietojärjestelmässä on vain murto-osa edes tieteellisiin tietokantoihin tallennetuista lintutiedoista.

On myös olennaista oivaltaa, että 1 momentin rajaukset eivät riitä suojaamaan linnustoa kattavasti, kun siinä on häirinnän osalta vain “uhanalaiset ja harvalukuiset” lajit. Myöskään “tyydyttyvä suojelutaso” ei ole missään määritelty.

Näistä syistä tahallisuutta ja vastuuta siitä ei voida välttää tässä momentissa tarkoitetuilla toimilla.

Rajoituskohteet (10 c §:n 2 momentti)

“Puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana”

Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä ja perusteltuna, että metsälakiin tuodaan selkeitä rajoitteita pesimärauhan turvaamiseksi. Nyt esitetyt rajaukset ovat kuitenkin vielä riittämättömiä, sillä niiden ulkopuolelle jää vielä paljon pesiä – itse asiassa enemmän kuin niiden suojaan.

Rajoitettuihin alueisiin tulisi rehevien lehtipuuvaltaiten metsien lisäksi sisällyttää vähintään rehevät sekapuustoiset metsät, esimerkiksi tuoreiden ja lehtomaisten kankaiden sekametsät.

Lehtipuuvaltaisen metsän vähimmäispinta-alan asettaminen 0,5 hehtaariin rajaa paljon arvokkaita alueita sääntelyn ulkopuolelle. Rajoitus tulisi poistaa.

Lausuntokierroksen jälkeen säännöskohtaisiin perusteluihin on lisätty korven määritelmään 30 senttimetrin turvekerros. Metsäkeskuksen metsälain 10 pykälän luontotyyppien [tulkintasuositusten](#) mukaan rehevien korprien määrittelyssä käytetään kasvitieteellistä määrittelyä (“kivennäismaata peittävä orgaaninen maalakikerros on turvetta ja kasvillisuudesta 75 prosenttia on suokasvillisuutta”). Vakiintunutta määrittelykäytäntöä ei tule tässä muuttaa, ohutturpeisissa korvissa on reheviä kohteita joilla nimenomaan saattaa pesiä paljon lintuja. Rajausta turvekerroksen paksuudesta tulee poistaa. Maan alainen turvekerros ei liity lintujen pesintään millään tavalla.

“Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin kuljettaa korjattua puuta jo aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle.”

Puun kuljettaminen pesinnän kannalta kaikista tärkeimpien alueiden läpi tulee ehdottomasti rajata vain jo aiemmin käytössä olleisiin uriin. Uusien urien tekemistä pesimäaikana ei tule sallia. Urien tekemisestä tulee vaara lintujen pesien tuhoutumiseen ja lähellä olevien pesintöjen vaarantumiseen. Vanhojenkin urien käyttämiseen liittyy pesinnän kannalta riskejä, erityisesti jos ura on ehtinyt pusikoitumaan. Huomattakoon lisäksi, että rajoitus koskee vain pientä osaa Suomen metsistä.

Jos linnunpesä löytyy (10 c §:n 3 momentti)

Suomessa tuskin on yhtään metsähehtaaria, jolla ei olisi yhtään linnunpesää.

Luonnonsuojeluliitto esittää säännökseen tarkennuksena pesinnän häirinnän kiellon lintudirektiivin tavoitteiden ja täytäntöönpanon varmistamiseksi: *“on toimenpiteet toteutettava niin, että **pesintää ei häiritä** ja pesää ei vahingoiteta”*.

Hakkuut ovat iso häiriö metsässä, ja vaikka yksittäinen pesä ei tuhoutuisikaan puuta kaadettaessa, saattavat hakkuut silti johtaa pesinnän epäonnistumiseen häirinnän ja elinympäristön heikentymisen (lintu tarvitsee suojaa ja ruokaa) vuoksi. Huomattakoon, että elinympäristövaatimukset vaihtelevat suuresti lajista toiseen (esim. arat petolinnut). Toimenpiteet on suunniteltava niin, ettei pesää vahingoiteta tai häiritä niin että pesintä epäonnistuu.

Kohtaa edellisen puusukupolven haavoista, kolopuista sekä pystylahopuista tulee korjata siten, että maininta edellisestä puusukupolvesta poistetaan. Iäkkäässä metsässä tässä tarkoitetut linnuston ja monimuotoisuuden kannalta arvokkaat haavat, kolopuut ja pystylahopuut ovat mahdollisesti samaa puusukupolvea valtapuuston kanssa. Sillä mihin puusukupolven kyseiset puut kuuluvat ei ole mitään merkitystä niiden luontoarvojen kannalta. Järeät haava, kolopuut ja pystylahopuut tulee säästää aina tehtävissä hakkuissa huolimatta puusukupolvesta. Samoin esitämme lausuntokierroksen jälkeen poistut maalahopuun palauttamista pykälään ja rajoituksen jatkamista ympärivuotiseksi.

Petolinnun pesät (10 c §:n 4 momentti)

Harvalukuisten petolintujen huomioon ottaminen on periaatteessa askel eteenpäin. Toisaalta kohta on epämääräinen. Kohteena pitäisi olla harvalukuiset ja uhanalaiset petolinnut. Niitä voisi tarkentaa asetuksella, jonka pitäisi tulla YM:ltä. Myös momentin suhde 1 momenttiin on epäselvä.

Tahallisuus (10 c 5 momentti)

“Metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisena tekona eikä metsästyslain (615/1993) 37 §:n 1 momentissa säädetyn tai 50 §:n 2 momentin nojalla annettujen säännösten rikkomisena, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–4 momentissa ja 7 momentin nojalla säädettyjä velvoitteita.”

Käytännössä metsissä on lintuja niin paljon, että mainituissa pykälissä esitetyt keinot eivät riitä tahallisuuden välttämiseen. Siten hallituksen esitys on yhä lintudirektiivin vastainen, mikäli metsälain 10 c §:n arviointi ja ennalta ehkäisevät toimet poistavat teon tahallisuuden ilman, että esityksessä lausutaan *Voore Mets* -tuomiossakin tarkennetun tahallisuuden koskevan myös toimintaa, jossa hyväksytään kielletyn seurauksen mahdollisuus.

Ratkaisun kohdan 49 mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta.

Näin ollen tahallisuutta koskevaa sääntelyä ja esitettyä vastuuvapaussäännöstä voidaan pitää vallitsevasta oikeusdoktriinista poikkeavana ja tarpeettomana. 1 momentissa esitetyllä arvioinnilla tai ennakkolisilla toimilla ei voida poissulkea vastuuta, mikäli metsän hakkaaja pitää lintudirektiivin 5 artiklassa kiellettyä seurausta edelleen mahdollisena. Lisäksi edellä lausutun mukaisesti erityisesti ennakoivia toimia ei ole nyt määritelty millään tavalla, mikä heikentää oikeusvarmuutta.

Asetuksenantovaltuus (10 c 6-7 momentit)

Nyt asioita jätettäisiin asetusten varaan tavalla, mikä kuuluisi oikeastaan lakiin (ottaen huomioon myös tahallisuuden tulkinta). Todella paljon riippuu asetuksella säädetävistä linnuston arvioinnista ja varsinkin ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä.

Linnut kuuluvat lintudirektiivin ja luonnonsuojelulain järjestelmään sekä ympäristöministeriön toimialaan. MMM:llä ei ole myöskään niihin riittävän laaja-alaista osaamista. Siksi lintuja koskevat asetukset kuuluvat YM:lle eikä MMM:lle.

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen (10 d §)

Valmistelussa parhaillaan on hallituksen esitys ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista. Se oli lausunnolla helmikuussa 2026. Näidenkin tietojen luovutus kannattaisi ratkaista kokonaisvaltaisesti sen yhteydessä.

Luonnonsuojelulain muutokset

Eliölajien rauhoitus (70 §)

Pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jossa olisi informatiivinen viittaus ehdotettavaan uuteen metsälain pykälään. Viittauksessa todettaisiin, että metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi säädetään pykälän 1 ja 3 momentin lisäksi metsälain 10 c §:ssä. Viittauksen tarkoituksena on ohjata metsän hoitamisen ja käyttämisen osalta metsälaissa annettuihin rajoituksiin linnuston huomioon ottamiseksi siten, että toiminnassa noudatettaisiin pykälässä säädettyjä kieltoja. Luonnonsuojelulain 70 §:n noudattamista valvoo Lupa- ja valvontavirasto myös metsätalouden harjoittamisen osalta.

Lausuntokierroksen jälkeen säännökseen on lisätty "lisäksi", jolla on tarkoitus selkeyttää metsälain viittauksen olevan informatiivinen ja siten sen voidaan katsoa olevan metsälain sääntelyvaatimusten osalta lisäistä. Lintujen suojeluvaatimusten tulee siten täytyä myös luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisesti.

Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä (82 §)

Luonnonsuojeluliitto ei kannata muutosta luonnonsuojelulain 82 §:n yleispoikkeukseen, jonka 2 momentissa on todettu että se ei koske lintulajeja.

Tahallisen häirinnän kieltoon esitettävä poikkeus ei rajoita näiden lintujen pesien ympärivuotista vahingoittamis- ja häirintäkieltoa. Säännöksessä tarkoitettu alueen käyttö näiden lintulajien pesien läheisyydessä pesintäkauden ulkopuolella ei ennalta arvioiden useimmissa tapauksissa ole merkittävää vaikutusta edes uhanalaisten lintulajien kantoihin, jos siitä aiheutuisi vain lyhytkestoista häiriötä lintulajille. Mikäli häiritsevä toiminta jatkuisi pitkäaikaisesti ja kyse olisi häiriölle herkältä lajista, ehdotettava poikkeus ei soveltuisi, koska se voisi johtaa pesän hylkäämiseen.

“Edellä 1 momentissa tarkoitettu poikkeus ei kuitenkaan koske 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Edellä 1 momentissa tarkoitettua poikkeusta sovelletaan lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun häirintään, jos häirinnästä ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiseksi kyseiselle tasolle.”

Tämäkään raja ei sovi metsälain – luonnonsuojelulain – lintudirektiivin järjestelmään. Kuten edellä olemme todenneet, kynnykset ovat riittämättömiä (uhanalaisen ja harvalukuisen). Lisäksi “tyydyttävä taso” on epämääräinen.

Kaiken kaikkiaan 82 §:n muutokset ovat epäselviä, ja ne luovat oikeudellista epävarmuutta myös toiminnanharjoittajille.

Tietojen luovuttaminen ja oikeus saada tietoja (120 §)

Samoin kun metsälain kohdalla esitämme, että kysymys tietojen luovuttamisesta tulisi ratkaista osana tietovarantoja koskevaa hallituksen esitystä.

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muutokset

Esitys on lisätty kokonaisuuteen vasta lausuntokierroksen jälkeen. Näin isot muutokset vaatisivat perusteellisempaa valmistelua ja uuden lausuntokierroksen. Nyt esimerkiksi esityksen vaikutusten arvioinnit jäävät puutteellisiksi.

Valmistelussa on hallituksen esitys ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista. Se oli lausunnolla helmikuussa 2026. Tietojen luovutus kannattaisi ratkaista kokonaisvaltaisesti sen yhteydessä.

Yhteenveto

- Esitys on muuttunut lausuntokierroksen jälkeen niin merkittävästi, että se pitäisi laittaa uudelleen valmisteltavaksi ja lausunnolle.
- Esitys suojaa käytännössä vain pientä osaa lintujen pesinnöistä. Koska esitys on EU-oikeudellisestikin epävarma, olisi paras ja selkein ratkaisu kesäaikaisten hakkuiden täyskielto pesintäaikaan. Toiseksi paras ratkaisu olisi lisätä pesimäaikaan suojeltuja metsätyyppejä.
- Luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin mukaista tahallisuutta ei voi kiertää esitetyllä tavalla (ML 10 c §, LSL 70 § ja 82 §).
- Lajitiedon jakaminen vaatisi perusteellisemman valmistelun ja vaikutusten arvioinnin. Asiasta tulee säätää vasta valmistelussa olevan tietovarantoja koskevan säännöksen yhteydessä.

Lisätietoja

- monimuotoisuusasiantuntija Liisa Toopakka, p. 040 504 2989, liisa.toopakka@sl.fi
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sl.fi